

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 255/2022-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených advokátskou kanceláriou STEHURA & partners, v. o. s., Fraňa Kráľa 2080, Čadca, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Celestín Stehura, proti postupu Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 94/2016 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 94/2016 **b o l i p o r u š e n é** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Čadca **p r i k a z u j e** v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 94/2016 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Okresný súd Čadca **j e p o v i n n ý** zaplatiť sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] primerané finančné zadosťučinenie **1 000 eur** a sťažovateľke [REDAKOVANÉ] **750 eur**, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Čadca **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľom trovy konania **615,39 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 16. marca 2022 domáhajú vyslovenia porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa

čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 94/2016 (ďalej len „napadnuté konanie“). Súčasne navrhujú, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznal každému z nich primerané finančné zadosťučinenie v sume 2 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 255/2022-13 z 28. apríla 2022 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľov na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Zo sťažovateľmi predostretého skutkového stavu a z priloženého spisového materiálu vyplýva, že v napadnutom konaní majú procesné postavenie žalobcov a žalobou podanou na okresnom súde 20. septembra 2016 sa domáhajú zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v katastrálnom území Raková.

4. Pokiaľ ide o priebeh napadnutého konania, okresný súd 5. októbra 2016 vyzval sťažovateľov na zaplatenie súdneho poplatku, ktorý sťažovatelia uhradili 14. októbra 2016. Dňa 20. januára 2017 bola žaloba zaslaná na vyjadrenie žalovaným, 22. mája 2017 boli jednotlivé vyjadrenia žalovaných zaslané na vyjadrenie sťažovateľom a 15. júna 2017 bola replika sťažovateľov zaslaná na vyjadrenie žalovaným. Po vykonaní lustrácie pobytu žalovaných okresný súd 24. augusta 2017 zaslal repliku sťažovateľov žalovanému v 8. rade cestou okresného oddelenia Policajného zboru. Po tom, čo okresný súd 13. februára 2019 vyhodnotil okruh dedičov ako sporný, sťažovatelia podali na okresnom súde 2. apríla 2019 návrh na pristúpenie ďalšieho subjektu do konania. Dňa 4. apríla 2019 okresný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľov na predloženie plnej moci a 12. júla 2019 vyzval [REDAKOVANÉ] na vyjadrenie, či súhlasí s pristúpením do sporu. Jej súhlas s pristúpením do sporu bol okresnému súdu doručený 30. júla 2019 a okresný súd pripustil jej vstup do konania uznesením z 13. novembra 2019. Dňa 8. decembra 2020 zaslal okresný súd vyjadrenie žalovaného v 18. rade na vyjadrenie Slovenskému pozemkovému fondu, právny zástupcom strán sporu oznámil, že okruh účastníkov konania je sporný a vo veci sťažovateľov nariadil termín pojednávania na 16. marec 2021. Po doručení okresnému súdu ospravedlnení neúčasti na nariadenom termíne pojednávania zo strany viacerých žalovaných okresný súd nariadený termín pojednávania zrušil a vo veci nariadil nový termín pojednávania na 7. september 2021. Pojednávanie uskutočnené 7. septembra 2021, na ktorom okresný súd predniesol svoje predbežné právne posúdenie, bolo odročené na 2. december 2021 na účel predloženia prostriedkov procesného útoku a procesnej obrany a návrhov strán sporu. Nariadený termín pojednávania bol 1. decembra 2021 zrušený na žiadosť sťažovateľov z dôvodu pandemickej situácie spôsobenej ochorením COVID-19 a vyhláseného núdzového stavu a nový termín pojednávania bol nariadený na 24. február 2022. Toto pojednávanie sa uskutočnilo a okresný súd na ňom uznesením zastavil konanie proti žalovaným v 15., 19. a 20. rade z dôvodu nedostatku ich procesnej subjektivity a vyhlásil rozsudok, ktorým žalobu sťažovateľov zamietol.

5. Následne ústavný súd na okresnom súde zistil, že proti rozsudku podal 19. apríla 2022 sťažovateľ odvolanie. Spis je t. č. na lehote, keďže bola podaná žiadosť na Obvodný súd pre Prahu 4 (doručená 17. júna 2022), čo sa týka žalovaného v 25. rade – [REDAKOVANÉ].

II.

Argumentácia sťažovateľov

6. Podľa sťažovateľov okresný súd v napadnutom konaní vykonával procesné úkony v neúmerne dlhých odstupoch bez rozumného odôvodnenia. Od podania ich žaloby do prvého pojednávania v ich veci, ktoré sa uskutočnilo až 7. septembra 2021, t. j. až po 5 rokoch od doručenia žaloby okresnému súdu, okresný súd neurobil žiaden úkon smerujúci k tomu, aby ich vec bola rozhodnutá. Od podania ich žaloby uplynulo už skoro 6 rokov, pričom konanie o ich žalobe nie je doteraz právoplatne skončené. Do dňa podania ich ústavnej sťažnosti sa v ich veci uskutočnili len dve pojednávania, prvé 7. septembra 2021 a druhé 24. februára 2022. Konanie v ich veci je podľa nich konaním, ktoré sa bežne vyskytuje v súdnej praxi a rozhodovanie o ich veci patrí k štandardnej agende všeobecných súdov a nie je právne ani skutkovo zložité. V napadnutom konaní sa domáhajú zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva iba k jednej nehnuteľnosti. Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodňujú tým, že nečinnosťou okresného súdu v ich veci nemajú možnosť vykonávať svoje procesné práva a realizovať svoje základné právo na súdnu ochranu. Vzhľadom na svoj vek majú obavy, či sa vôbec dožijú právoplatného rozhodnutia vo veci ich žaloby.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľov

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

7. Okresný súd vo svojom vyjadrení č. k. 1SprV28/22 zo 4. apríla 2022, ktoré si ústavný súd vyžiadal podľa § 56 ods. 6 vety za bodkočiarkou zákona o ústavnom súde, uvedúc prehľad procesných úkonov vo veci žaloby sťažovateľov, skonštatoval, že vec sťažovateľov nie je právne náročnou vecou a po prešetrení všetkých skutočností, oboznámení sa so súdnym spisom a vyjadrením zákonnej sudkyne priznal, že v konaní o danej veci boli v určitých časových úsekoch spôsobené zbytočné prietahy čiastočne zavinené samotnými stranami sporu, čiastočne spôsobené postupom okresného súdu.

8. Prílohou vyjadrenia okresného súdu bolo vyjadrenie zákonnej sudkyne, ktorá uviedla, že súdne oddelenie 9, ktorému pripadla žaloba sťažovateľov, je najviac zaťaženým senátom okresného súdu s vysokým počtom pridelených vecí (v priebehu jedného roka mu bolo pridelených celkovo až 667 spisov, pozn.). Podľa zákonnej sudkyne veľký počet vecí v senáte, ich skladba a náročnosť zásadne ovplyvnili i plynulosť napadnutého konania. Dĺžku napadnutého konania podľa nej ovplyvnil aj charakter prejednávanej veci sťažovateľov, ktorý vo svojom vyjadrení podrobne objasnila (predovšetkým potreba riadneho zistenia okruhu sporových, strán ako aj potreba preskúmať procesnú subjektivitu žalovaných v 17., 19. a 20. aj 15., pozn.) a pandémie ochorenia COVID-19, ktorá zasiahla aj súdnictvo a spôsobila spomalenie vybavovania jednotlivých podaní v nadväznosti na prijatú príslušnú právnu úpravu. Pojednávanie nariadené na 2. december 2021 bolo odročené na 24. február 2022 na základe žiadosti sťažovateľov z dôvodu situácie spojenjej s ochorením COVID-19 a ich obavami z ochorenia na túto chorobu, keďže patria do rizikovej skupiny obyvateľov. Pojednávanie nariadené na 24. február 2022 sa uskutočnilo a bolo na ňom vo veci sťažovateľov aj meritórne rozhodnuté. Rozsudok okresného súdu vo veci sťažovateľov bol zaslaný ich právnenému zástupcovi 24. marca 2022. Zákonná sudkyňa je napokon toho názoru, že dĺžku napadnutého konania ovplyvnili aj samotní sťažovatelia, ktorí navrhli konať s právnymi nástupcami

po spoluvlastníkovi spornej nehnuteľnosti evidovanom na liste vlastníctva, nepodali podnet na dodatočné prejednanie dedičstva, vstup žalobkyne v 2. rade do konania navrhli až podaním doručeným okresnému súdu 2. apríla 2019 po tom, čo okresný súd považoval okruh subjektov v konaní za sporný, nepredložili plnomocenstvo žalobkyne v 2. rade so zaručenou konverziou a požiadali o zmenu termínu pojednávania. Poukazuje tiež na to, že sťažovatelia podali ústavnú sťažnosť až po meritórnom rozhodnutí okresného súdu, ktorým okresný súd zamietol ich žalobu. Plynulosť vybavovania veci sťažovateľov nebola podľa nej spôsobená subjektívnymi dôvodmi, ale uvedenými objektívnymi príčinami.

9. Ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti sťažovateľov na ďalšie konanie listom zo 17. mája 2022 vyzval okresný súd, aby v prípade, ak to považuje za potrebné, doplnil svoje vyjadrenie č. k. 1SprV28/22 zo 4. apríla 2022, a to v lehote 15 dní od doručenia tohto listu. Okresný súd v uvedenej lehote ústavnému súdu doplnenie svojho predchádzajúceho vyjadrenia nedoručil.

III.2. Replika sťažovateľov:

10. K stanovisku okresného súdu č. k. 1SprV28/22 zo 4. apríla 2022 sa sťažovatelia vyjadrili podaním z 27. júna 2022. Podľa sťažovateľov žalobu o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v katastrálnom území Raková podal sťažovateľ v 1. rade na okresnom súde 20. septembra 2016 a 2. apríla 2019 podal návrh na pristúpenie svojej manželky, sťažovateľky v 2. rade, do konania. Keďže žalovaný v 18. rade – [REDAKOVANÉ] namietal, že žalovaný v 21. a 22. rade – [REDAKOVANÉ] je jeho otec, sťažovatelia podali okresnému súdu 5. februára 2021 návrh, aby do konania vstúpili dedičia po [REDAKOVANÉ], ktorý bol druhým dedičom po žalovanom v 21. a 22. rade. Vzhľadom na to, že okresný súd o ich návrhu z 5. februára 2021 nerozhodol ani na pojednávaní konanom 7. septembra 2021, 20. októbra 2021 opätovne žiadali okresný súd, aby rozhodol o ich návrhu. O ich návrhu okresný rozhodol až na pojednávaní konanom 24. februára 2022, a to tak, že pristúpenie označených osôb do konania nepripustil. Ak by okresný súd o ich návrhu rozhodol v primeranej lehote a vstup nimi navrhovaných účastníkov do konania by nepripustil skôr, mohli svoju žalobu vziať späť a podať novú žalobu, ktorou by žalovali aj ďalšie osoby, a to dedičov po [REDAKOVANÉ]. Aj z tohto dôvodu sú toho názoru, že ich ústavná sťažnosť je dôvodná.

11. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, keďže zo spisového materiálu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. Podstata námietok sťažovateľov v súvislosti s namietaným porušením ich základného práva na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prietáhov a ich práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote je založená na tvrdení, že k porušeniu týchto práv došlo neodôvodnenou nečinnosťou okresného súdu v napadnutom konaní, keď okresný súd vykonával jednotlivé procesné úkony v neúmerne dlhých časových odstupoch bez rozumného zdôvodnenia.

13. Pri výklade základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote,

preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

14. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy i čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04, I. ÚS 250/2020, I. ÚS 24/2022).

15. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa sporová strana obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

16. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Povinnosť súdu konať bez prietahov vyplýva z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania, z § 153 CSP o sudcovskej koncentrácii konania, ďalej z § 168 – § 172 CSP o predbežnom prejednaní sporu a následkoch neprítomnosti strán, ako aj z § 179 ods. 1, podľa ktorého pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona, alebo § 183 ods. 1 prvej vety CSP, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov a vždy nariadiť aj nový termín pojednávania (§ 184 ods. 2 CSP).

17. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 272/04, III. ÚS 130/2020, I. ÚS 250/2020, I. ÚS 24/2022) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie strany sporu a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci a jej význam pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07, I. ÚS 477/2020, I. ÚS 24/2022).

18. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd na podklade obsahu spisového materiálu dospel k záveru, že predmet napadnutého konania – zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti, nie je právne zložitou vecou, v posudzovanom prípade sťažovateľov sa však vyznačuje istou mierou skutkovej zložitosti, danej okrem iného aj vyšším počtom osôb na strane žalovaných. Okresný súd sa v priebehu napadnutého konania musel vysporiadať nielen so skutkovými tvrdeniami sporových strán, ale aj s lustráciou pobytu niektorých žalovaných a doručovaním im písomností, spornosťou strán sporu, vyjadrením Slovenského pozemkového fondu či dodatočným prejednaním dedičstva po žalovanom a odstraňovaním väd žaloby (vo vzťahu k žalobkyni v 2. rade, ktorá nepredložila plnomocenstvo na zastupovanie pred okresným súdom so zaručenou konverziou). Ústavný súd však zároveň uvádza, že uvedenou

faktickou zložitou veci nie je možné ospravedlniť neúmernú celkovú dĺžku napadnutého konania.

19. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľov. Ústavný súd síce nezistil z ich strany také závažné skutočnosti, ktoré by až tak podstatným spôsobom ovplyvnili to, že napadnuté konanie trvalo takmer 5 a pol roka, nemožno však opomenúť, že keby sťažovatelia presne vymedzili strany sporu a dôslednejšie si plnili svoju povinnosť tvrdenia, ako aj dôkaznú povinnosť, napadnuté konanie mohlo prebiehať plynulejšie. Uvedené skutočnosti nepochybne mali dopad na celkovú dĺžku trvania konania, na čo ústavný súd prihliadol pri úvahe o priznaní primeraného finančného zadostučinenia.

20. Ústavný súd napokon hodnotil aj samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní. Bez potreby podrobných analýz jednotlivých úkonov uskutočnených okresným súdom, reflektujúc obsah súdneho spisu a priebeh napadnutého konania, ústavný súd rezultuje, že napadnuté konanie bolo už od jeho začatia poznačené pomalosťou okresného súdu, keď vyše roka sa okresný súd zaoberal len doručovaním písomnosti stranám sporu, až po vyše roku od predloženia spisového materiálu zákonnej sudkyňi dospel k záveru o spornosti okruhu subjektov vystupujúcich v konaní, pričom prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo až 7. septembra 2021, t. j. až po takmer 5 rokoch od podania žaloby a o návrhu sťažovateľov na pristúpenie ďalších subjektov do konania na strane žalovaných rozhodol až po vyše roku od jeho doručenia okresnému súdu. Z priebehu napadnutého konania vyplýva, že v procesnom postupe okresného súdu sa opakovane vyskytovali obdobia neodôvodnenej nečinnosti, keď okresný súd nevykonal v napadnutom konaní žiadny úkon.

21. Z obsahu súdneho spisu ústavný súd, okrem období neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu, zistil aj určitú mieru jeho nesústredeného a neefektívneho postupu. V kontexte uvedeného ústavný súd pripomína, že zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho nesústredenou a neefektívnou činnosťou, t. j. takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty strán sporu (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08, I. ÚS 269/2021). V tejto súvislosti treba okresnému súdu tiež vytknúť, že nepostupoval dôsledne podľa príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku a nevyužíval jeho prostriedky, ako je napríklad dôsledné vyžadovanie plnenia si povinnosti uplatniť prostriedky procesného útoku a procesnej obrany od sporových strán (§ 150 CSP) a zásada sudcovskej koncentrácie (§ 153 CSP).

22. K argumentácii okresného súdu odôvodňujúcej absenciu súdnych pojednávaní kvôli existencii objektívnej skutočnosti (pandémia ochorenia COVID-19) dáva ústavný súd do pozornosti, že pochopiteľne prihliada na túto objektívnu skutočnosť (predmetné ústavný súd zohľadnil aj vo svojich niektorých predchádzajúcich rozhodnutiach, napr. vo veciach pod sp. zn. I. ÚS 504/2020, I. ÚS 550/2020, I. ÚS 42/2020 či I. ÚS 109/2021, pozn.), avšak v okolnostiach danej veci musí zdôrazniť, že okresný súd do uvedenia týchto opatrení do praxe (ktoré sa týkajú určených období v roku 2020 a v roku 2021, pozn.) mal dostatočný časový priestor (od druhej polovice septembra 2016, pozn.) na to, aby v prejednávanej veci rozhodol.

23. K obrane okresného súdu, že na celkovú dĺžku konania a sťažovateľmi namietanú nečinnosť okresného súdu mala vplyv enormná zaťaženosť zákonnej sudkyne, ústavný súd konštatuje, že predmetné tvrdenie síce možno vnímať ako objektívne, na strane druhej dáva do pozornosti, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť,

že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (I. ÚS 3/2020, I. ÚS 363/2020). Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu otázky množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným prietahom v konaní. Ústavný súd neposudzuje, či ku zbytočným prietahom v konaní došlo v dôsledku nedostatočného personálneho obsadenia súdu a následného veľkého počtu vecí pripadajúcich na sudcu alebo v dôsledku subjektívnych príčin na strane sudcu a vedenia súdu. Ústava v čl. 48 ods. 2 totiž zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali prostredníctvom orgánov riadenia príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote (III. ÚS 694/2016, I. ÚS 271/2021). Nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prietahy, a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia (II. ÚS 825/2015). Prijatie takýchto opatrení zo strany okresného súdu však absentuje. Prednesenú obranu okresného súdu preto nebolo možné zohľadniť.

24. S prihliadnutím na uvedené zistenia (body 17 až 22 odôvodnenia tohto nálezu, pozn.) ústavný súd uzatvára, že v prípade sťažovateľov nepochybne došlo k porušeniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

V.

Prikázanie okresnému súdu konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

25. Sťažovatelia v petite ústavnej sťažnosti žiadajú, aby ústavný súd v prípade konštatovania porušenia ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a ich práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru prikázal okresnému súdu konať v ich veci bez zbytočných prietáhov. Z obsahu súdneho spisu vyplýva, že okresný súd v napadnutom konaní na pojednávaní 24. februára 2022 o žalobe sťažovateľov už meritórne rozhodol rozsudkom (body 4 a 7 odôvodnenia tohto nálezu, pozn.), ktorého písomné vyhotovenie bolo sťažovateľom zaslané 24. marca 2022. Keďže ústavný súd ďalej zistil, že sťažovatelia podali proti rozsudku okresného súdu odvolanie a spis zatiaľ nebol predložený odvolaciemu súdu a napadnuté konanie dosiaľ nie je právoplatne skončené, formuloval v súlade s čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde okresnému súdu príkaz konať (bod 2 výroku tohto nálezu).

26. Okrem vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sťažovatelia v sťažnostnom návrhu žiadajú, aby ústavný súd priznal každému z nich primerané finančné zadosťučinenie v sume 2 000 eur. Uvedené odôvodňujú primárne tým, že nečinnosťou okresného súdu v ich veci nemali možnosť vykonávať svoje procesné práva a realizovať svoje základné právo na súdnu ochranu a vzhľadom na svoj vek majú obavy, či sa vôbec dožijú právoplatného rozhodnutia súdu vo veci ich žaloby.

27. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie

porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (III. ÚS 103/2018). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia, pričom pri jeho určení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

28. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal na tieto základné okolnosti. Prvou je zohľadnenie obdobia úplnej a neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu v rámci napadnutého konania v celkovom trvaní presahujúcom dva roky a jeho nesústreďenej a neefektívnej činnosti v ňom, ktorá tiež výrazne prispela k celkovej dĺžke trvania konania o uplatnenom žalobnom návrhu sťažovateľov presahujúcej 5 rokov a 5 mesiacov. Zároveň ústavný súd pri rozhodovaní o výške priznaného primeraného finančného zadosťučinenia prihliadal aj na to, že sťažovatelia sa svojím postupom a konaním čiastočne pričínili o nemožnosť okresného súdu rozhodnúť vo veci skôr či vykonať úkony potrebné k vydaniu rozhodnutia vo veci, ako aj na skutočnosť, že okresný súd v prejednávanej veci meritórne rozhodol (bod 24 odôvodnenia tohto nálezu, pozn.). Ústavný súd preto priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 1 000 eur a sťažovateľke, ktorá pristúpila do napadnutého konania v roku 2019, v sume 750 eur (bod 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšnej časti, t. j. nad rámec priznaného finančného zadosťučinenia, ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľov nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

29. Ústavný súd priznal sťažovateľom (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 615,39 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

30. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [(ďalej len „vyhláška“); § 11 ods. 3, § 13a, § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je 193,50 eur a hodnota režijného paušálu je 11,63 eur. Sťažovateľom vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti a podanie repliky k vyjadreniu okresného súdu). Celkovo tak sťažovateľom vznikol nárok na náhradu trov konania v sume 615,39 eur.

31. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 8. júla 2022

Miloš Maďar
predseda senátu